

CONFEDERAȚIA PATRONALĂ
CONCORDIA
DIALOG PENTRU DEZVOLTARE

Politica salariului minim **2023 - 2024**

Cuprins

1. Contextul macroeconomic	03
2. Politica salariului minim	02
3. Considerente privind majorarea salariului minim	02
4. Remarci finale	02

1. Contextul macroeconomic

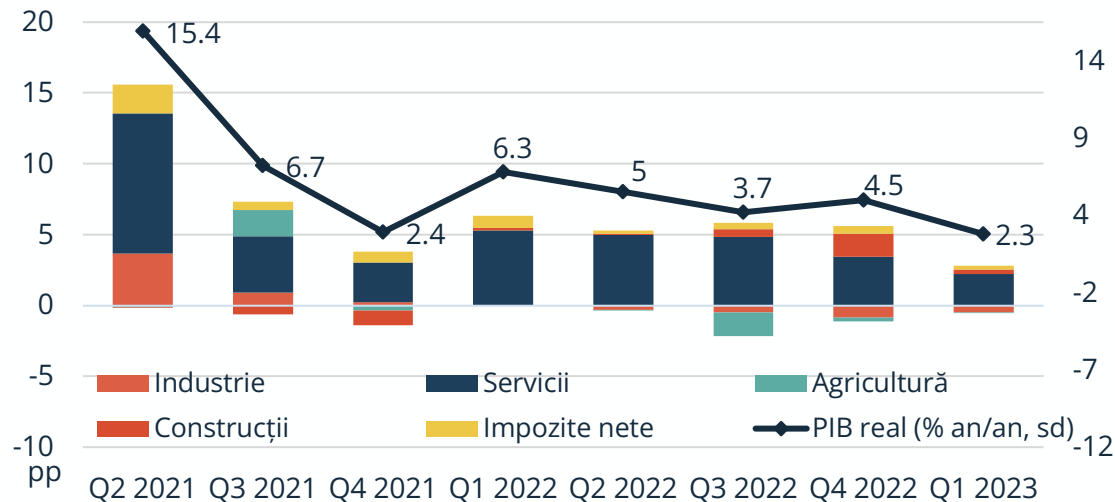
În S1 2023 a fost înregistrată o creștere economică medie (2,4%, an/an), însă datele lunare semnaleză o înrăutățire a perspectivei și o încetinire a economiei

Pe partea de resurse, în primul trimestru al anului, principalul motor al creșterii a fost reprezentat de servicii (contribuție de 2,2 pp) – grafic stânga. Cu toate acestea, contribuția trimestrială a serviciilor este cea mai mică din ultimele 8 trimestre, fiind sub nivelul tuturor trimestrelor începând cu Q1 2021. Agricultură a avut o ușoară contribuție negativă de aproximativ -0,016, iar industria a avut de asemenea o contribuție negativă de -0,5 pp, determinată în primul rând de creșterea costurilor cu producția industrială și de blocajele din partea ofertei. Construcțiile au contribuit cu doar 0,3 pp în primul trimestru, față de 1,7 pp în trimestrul precedent, semnalând o ușoară încetinire a activității din sector, pe seama creșterii prețurilor materialelor.

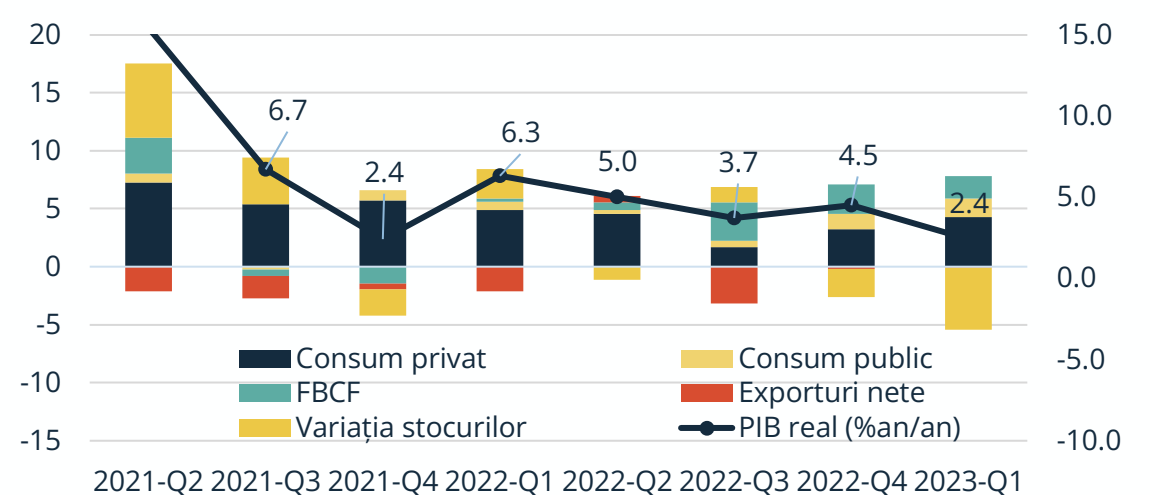
Pe partea de cerere, creșterea economică din primul semestru este datorată preponderent consumului privat (+4,2 pp, an/an). Comparat cu primul trimestru al anului trecut, investițiile au contribuit cu 1,9 pp și creșterea PIB real. Exporturile nete au continuat să aducă o contribuție negativă de -0,1 pp, înregistrând însă o îmbunătățire față de trimestrele precedente, pe fondul unei relative echilibrări între contribuția importurilor și cea a exporturilor.

Pentru întreg anul, BNR anticipează o scădere a creșterii economice, în linie cu evoluțiile pe plan global. Prognoza FMI pentru economia României în 2023 arată o încetinire a creșterii economice de la 3,1% la 2,4%. În primele trei luni ale anului, economia Uniunii Europene a intrat în recesiune, după o contracție a PIB-ului de 0,1% în Q12023 și Q42022. Se confirmă astfel prognoza IMF de anul trecut, conform căreia anul 2023 va fi simțit de mulți ca o recesiune.

Contribuția la creșterea reală - resurse

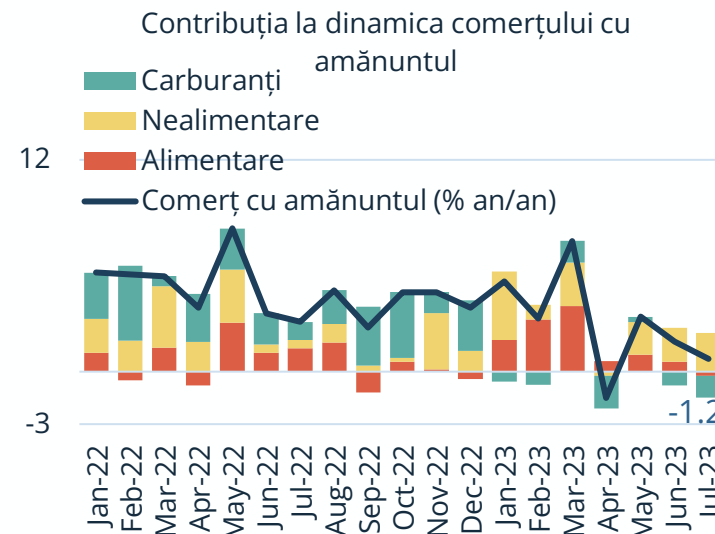
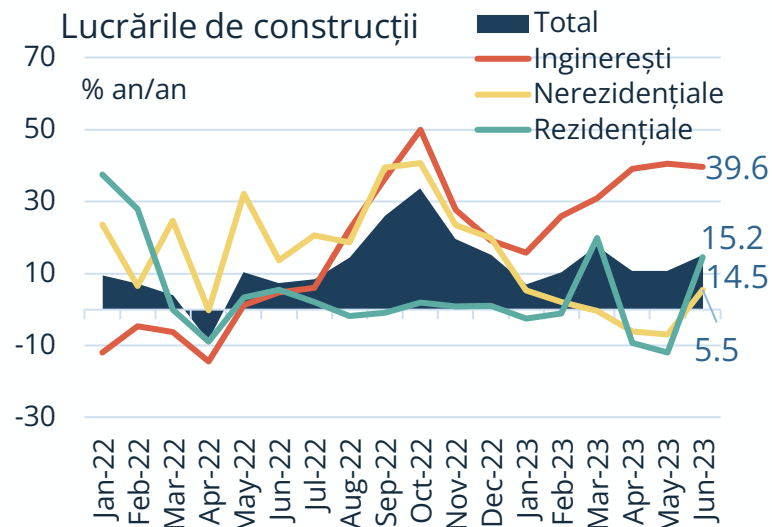
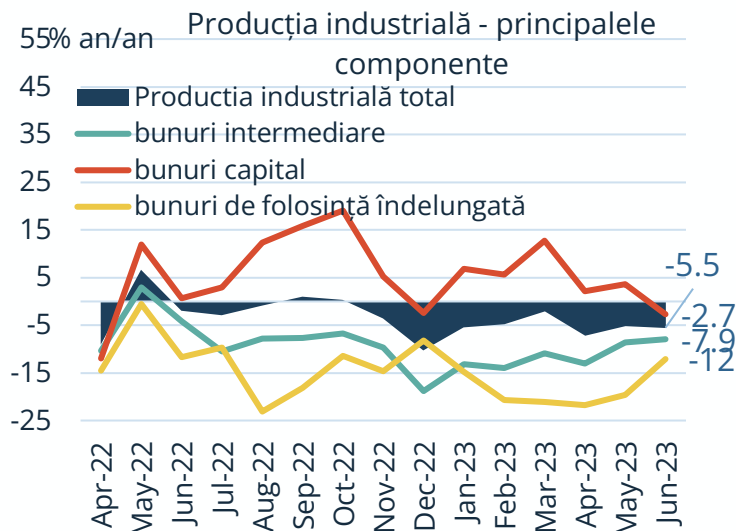
Contribuția la creșterea reală - utilizări

Sursa datelor: INS

În primele patru luni ale anului, sectorul industrial continuă să fie cel mai afectat de suprapunerea șocurilor (perturbări la nivelul lanțurilor de aprovizionare, criza energetică și geopolitică)

Sursa datelor: INS

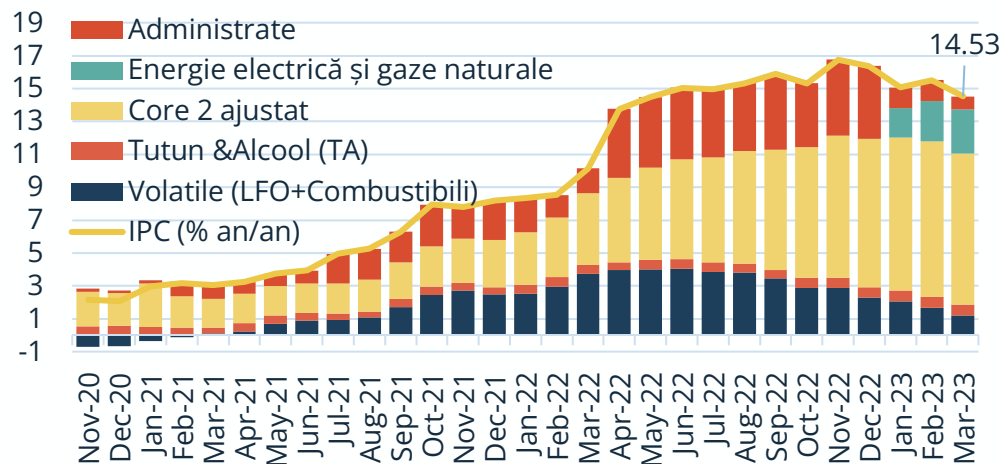
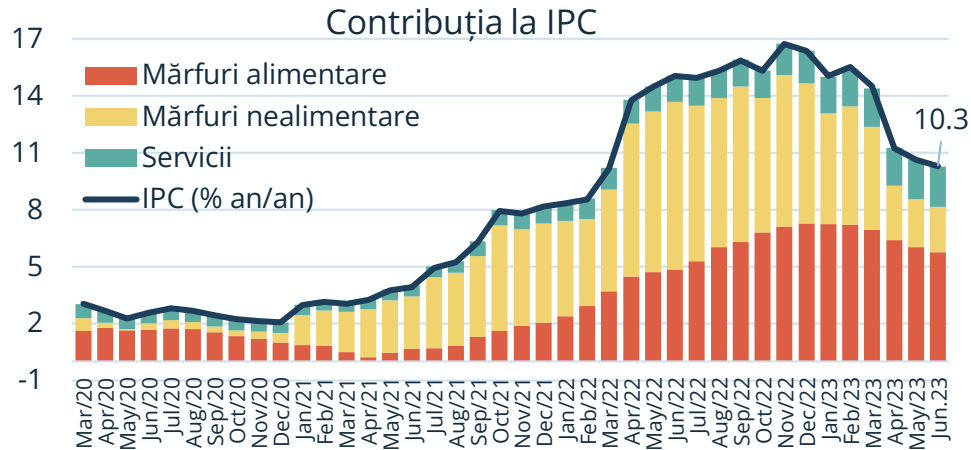
În contextul războiului și sancțiunilor asociate, persistenței creșterii prețului energiei cu efect nefavorabil asupra costurilor de producție și întreruperile lanțului de aprovizionare, în primele 6 luni ale anului, volumul producției industriale a scăzut cu 6,5% față de perioada corespunzătoare a anului precedent. Gradul ridicat de incertitudine, generat de război pune presiune asupra cererii externe, influențând negativ evoluția industriei prelucrătoare. Trendul descendent al producției industriale rămâne negativ, primele șase luni ale anului fiind comparabile cu declinul producției industriale din a doua jumătate a anului 2022.

În primele 6 luni ale anului, lucrările de construcții au înregistrat o creștere importantă (11,95% în medie, față de 4,93% în perioada echivalentă din 2022, sau 12,5% YoY), susținută de segmentul lucrărilor ingineresti, care continuă revenirea puternică (+31,95%, în medie, în primele 6 luni). Pe fondul apetitului slab al cererii gospodăriilor influențat de incertitudinea ridicată, prețurilor mai mari ale materialelor de construcții, condițiilor de creditare și erodării puterii de cumpărare, evoluția construcțiilor rezidențiale s-a contractat puternic, ajungând la -11,9% an/an în luna mai. Totodată, lucrările de construcții nerezidențiale continuă să înregistreze o dinamică de scădere, înregistrând o medie a ratei lunare de creștere de 0,11% în primele 6 luni ale anului (-6.9% în mai).

După o perioadă de normalizare a activității, comerțul cu amănuntul înregistrează valori sub media echivalentă a primelor șapte luni ale anului trecut (-14,8% YoY). În primele 7 luni, în medie, comerțul cu amănuntul a crescut cu 2,8%, susținut de vânzările de mărfuri alimentare și nealimentare (1,5%, respectiv 1,8%), în timp ce segmentul de combustibili a înregistrat o scădere medie de -0,5%. Inflația, reducerea puterii de cumpărare și înăsprirea condițiilor de creditare vor conduce, cel mai probabil, la cel mult o creștere moderată a dinamicii comerțului cu amănuntul în restul anului 2023.

Rata inflației este într-o dinamică descendentă, dar efectele valului inflaționist din ultimul an au erodat puterea de cumpărare a salariaților

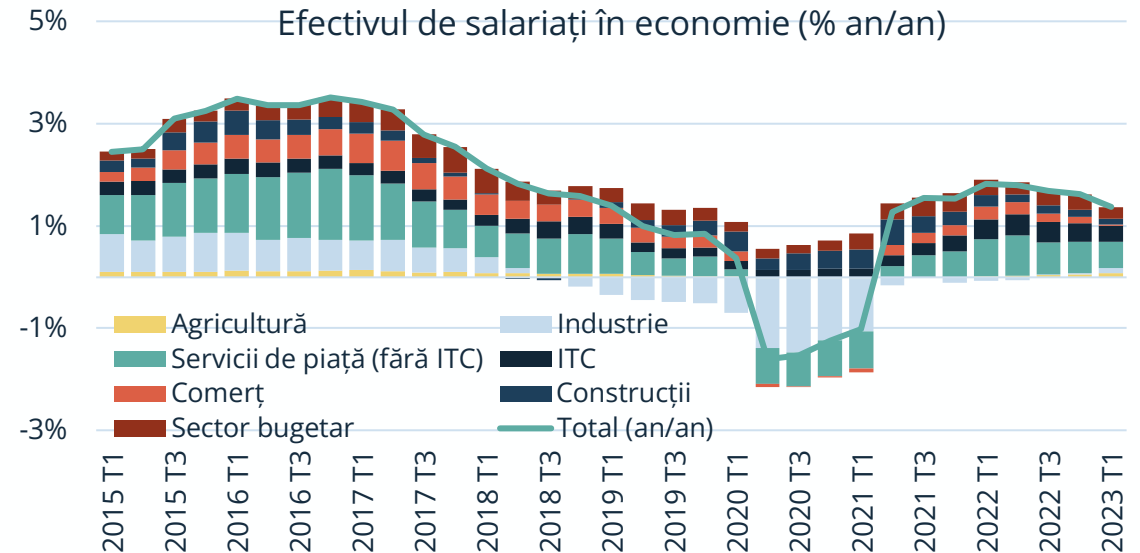
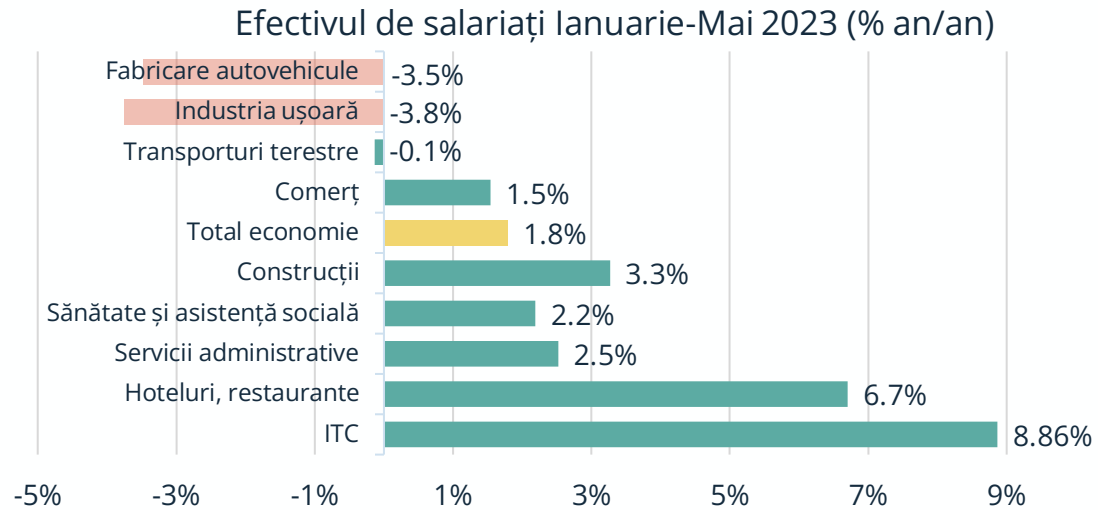

Sursa graficelor: INS

- Rata anuală a inflației este în scădere (10,3% în iunie, 9,4 în iunie), însă aceasta rămâne ridicată. BNR prognozează o inflație de 7,1% la finalul anului 2023. Dinamica ratei inflației este explicată de componentele afectate de șocurile de ofertă (utilități, combustibili, bunuri alimentare):
 - Încetinește rata scumpirii gazelor naturale (36,6% Q1/2023 vs Q1/2022) și a energiei electrice (27,12%). Schema de sprijin pentru plata facturilor la utilități a generat un puternic efect dezinflaționist, deși aceasta a fost modificată într-un sens mai restrictiv începând cu 1 aprilie, și ulterior de la 1 septembrie 2022. Conform estimărilor BNR, în lipsa schemei de compensare și plafonare, rata inflației ar fi atins ~21% la finalul celui de-al doilea trimestru al anului (BNR, RAI august 2022).
 - Prețul produselor la alimentele de bază a intrat pe un trend descendent.
 - Scăderea prețului combustibilului a fost tranzitorie, pe fondul reducerii cotației internaționale a petrolului. Prețul combustibilului a reintrat în ultimele luni pe un trend ascendent.
 - Șocurile multiple ce caracterizează contextul economic vor continua, cel mai probabil, să diminueze rata cererii agregate în următoarele trimestre (efectele produse de criza energetică, persistența blocajelor la nivelul lanțurilor de aprovizionare, efectele războiului din Ucraina asupra cotațiilor materiilor prime agroalimentare, la care se adaugă înăsprirea continuă a politicii monetare).

Efectivul de salariați din economie a înregistrat în H1 2023 o evoluție robustă (1.37% an/an Q1/2023), însă dinamica rămâne asimetrică la nivel sectorial

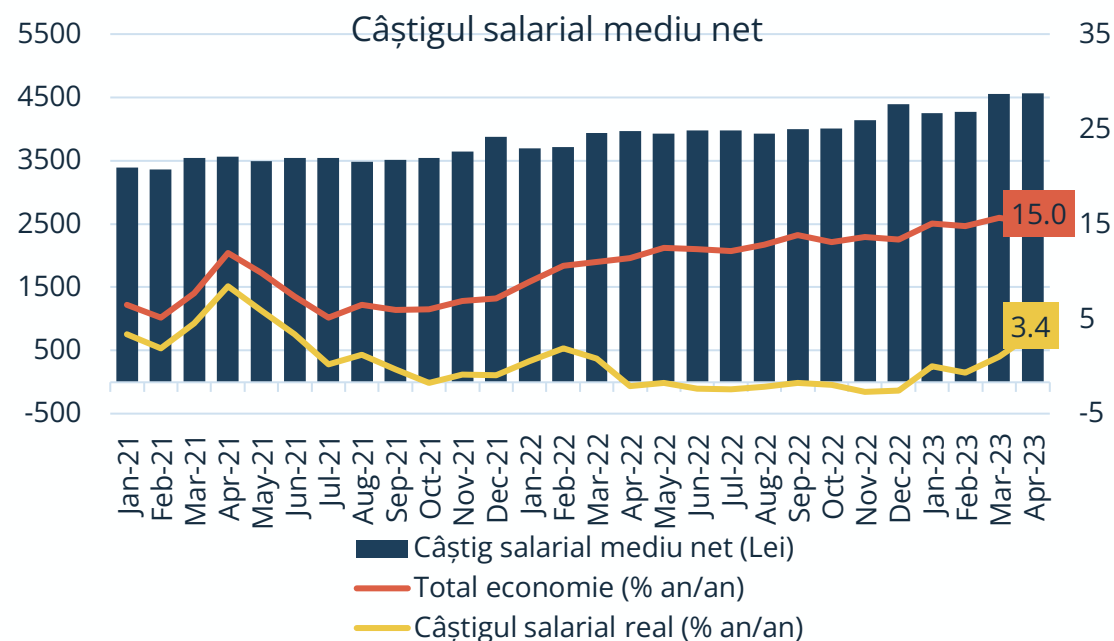
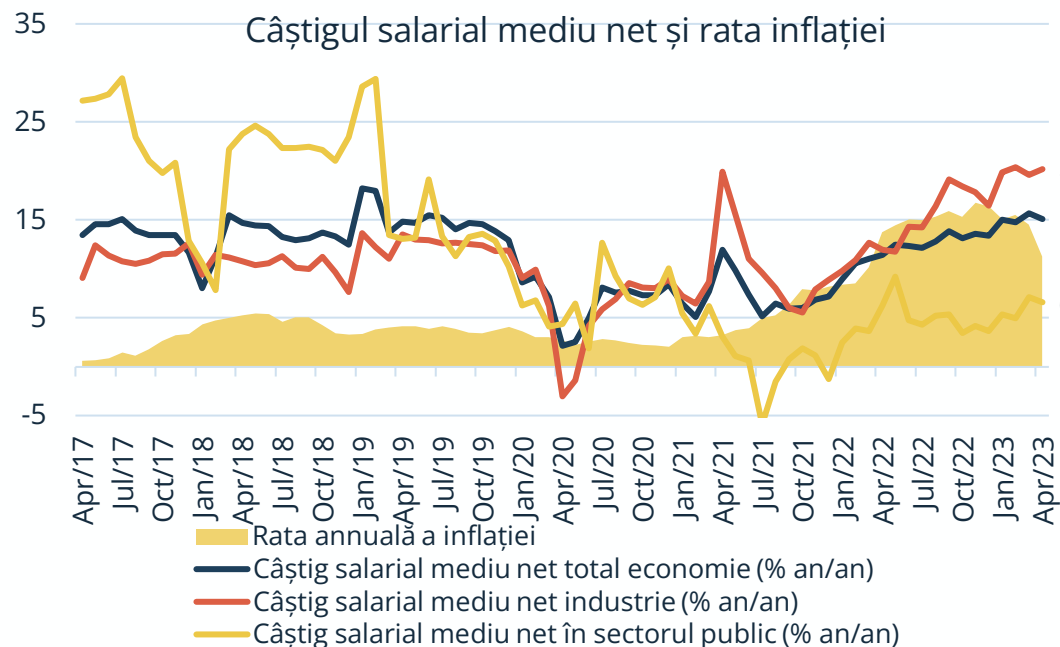

Sursa graficelor: INS

- Efectivul de salariați a atins în mai 2023 un maxim istoric (5,126 milioane persoane = +70,000 persoane an/an).
- La nivelul întregii economii, extinderea ofertei de forță de muncă este explicată de atragerea anumitor persoane din zona de inactivitate și de majorarea numărului de lucrători non-UE. Temperarea din sectorul ICT a fost compensată de o ușoară redresare în industrie și construcții.
- În industria ușoară, declinul ocupării a început încă din 2015, odată cu accentuarea contracției producției, cel mai probabil ca urmare a relocării activității economice în țări cu forță de muncă mai ieftină, acesta fiind un sector cu utilizare intensă a forței de muncă. Cu toate acestea, numărul de angajați din industrie crește ușor, semn că sectorul poate intra pe termen mediu într-o perioadă de redresare graduală.
- Rata șomajului se menține constantă (5,5% în mai 2023), sub media europeană (5,9%) însă aproape dublu față de rata statelor din regiune (Ungaria, Polonia), iar rata șomajului în rândul tinerilor rămâne printre cele mai ridicate la nivel european (21,7% în aprilie 2023).

Câștigul salarial mediu net s-a majorat în mai cu 15,7% (an/an), pe fondul evoluțiilor din sectorul privat, majoritatea sectoarelor înregistrând creșteri double-digit.

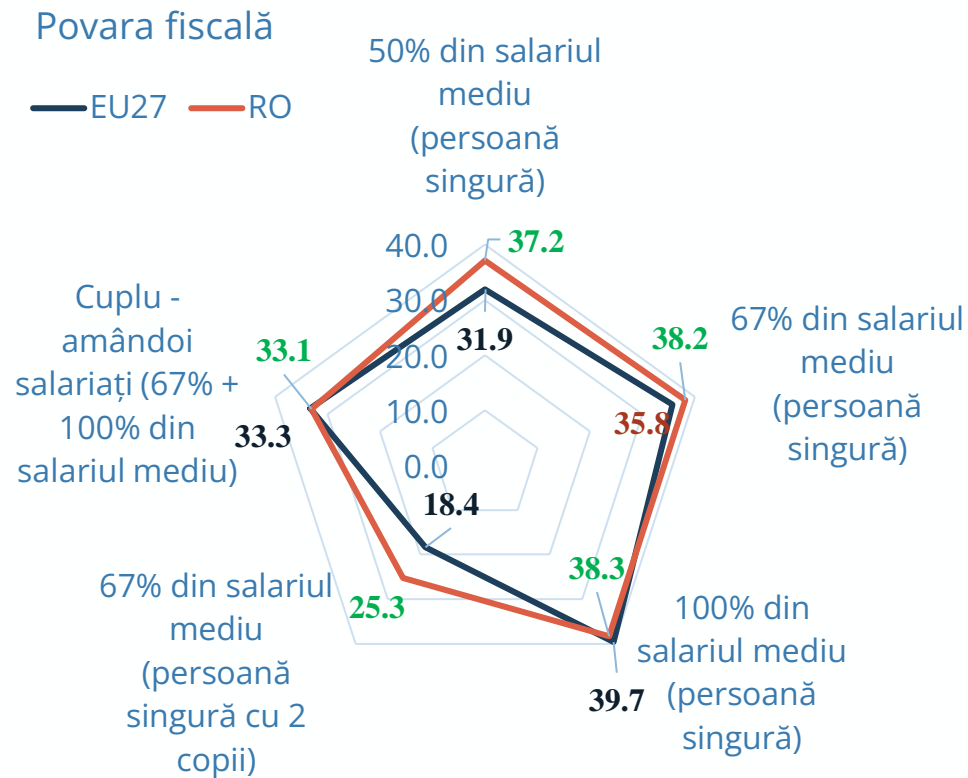
Sursa graficelor: INS

În medie, creșterile salariale înregistrate în sectorul privat în ultimele 12 luni acoperă rata inflației (15,7% versus 10,6%, conform datelor INS). Dinamica puterii de cumpărare înregistrează cel mai ridicat nivel din ultimii doi ani (4,5% an/an în mai). Dinamică salarială este explicată de: (i) renegocierile salariale, pe fondul deteriorării anticipațiilor inflaționiste, (iv) majorarea salariului minim, (iii) tensionarea graduală a pieței muncii, (iv) sporurile de productivitate, (v) extinderea facilităților fiscale către agricultură și industria alimentară, cât și (vi) creșterea voluntară a salariului minim cu 200 lei – creștere scutită de taxe (măsură aplicată începând cu 1 iunie 2022).

La nivelul pieței muncii persistă o serie de probleme structurale

Sursa: Comisia Europeană, DG ECFIN

1. Povara fiscală pe muncă rămâne ridicată comparativ cu media UE27, în special pentru salariile reduse, ceea ce descurajează participarea formală pe piața muncii;
2. În continuare, regimul fiscal prevede un tratament preferențial pentru anumite categorii de salariați;
3. Munca informală și nedeclarată rămâne un fenomen larg răspândit, înregistrând 21,7% din total în 2019, conform Comisiei Europene. Acest procent reprezintă cel mai ridicat nivel din Uniune;
4. Rata de participare pe piața muncii este în continuare scăzută în condițiile în care o parte semnificativă a populației în vârstă de muncă este inactivă. Totodată, persistă decalaje semnificative în ceea ce privește rata ocupării la nivel regional;
5. Numărul de salariați raportat la populația ocupată este mult inferior statelor din regiune;
6. Integrarea deficitară a tinerilor pe piața muncii (rata șomajului rămâne una dintre cele mai mari de la nivel UE, alături de o rată ridicată a tinerilor NEETs (25,4 % în cazul femeilor în 2022));
7. Ponderea persoanelor ocupate expuse riscului de sărăcie rămâne ridicată ca urmare a muncii sezoniere, programului de muncă *part-time*, activităților independente (*self-employed*) și nivelului ridicat de informalitate;
8. Productivitatea muncii este relativ scăzută comparativ cu statele din regiune (productivitatea muncii rămâne limitată, în condițiile unei specializări a economiei românești pe servicii și produse puțin complexe și cu o valoare adăugată redusă). Ponderea persoanelor angrenate în agricultura de subsistență, nemecanizată și lipsită de performanță rămâne una semnificativă (aproximativ 22%);
9. Persistența discrepanțelor dintre cerințele angajatorilor și competențele candidaților

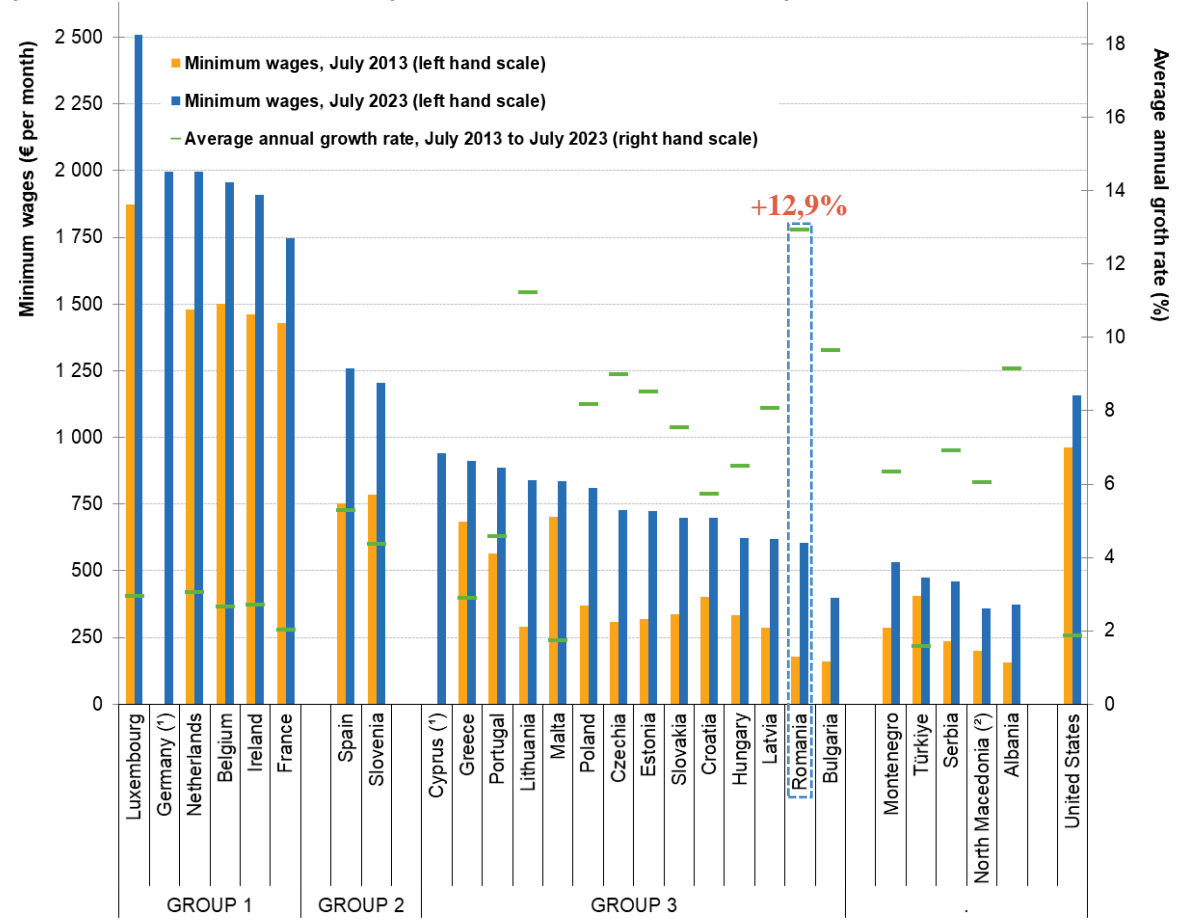
2. Politica Salariului Minim

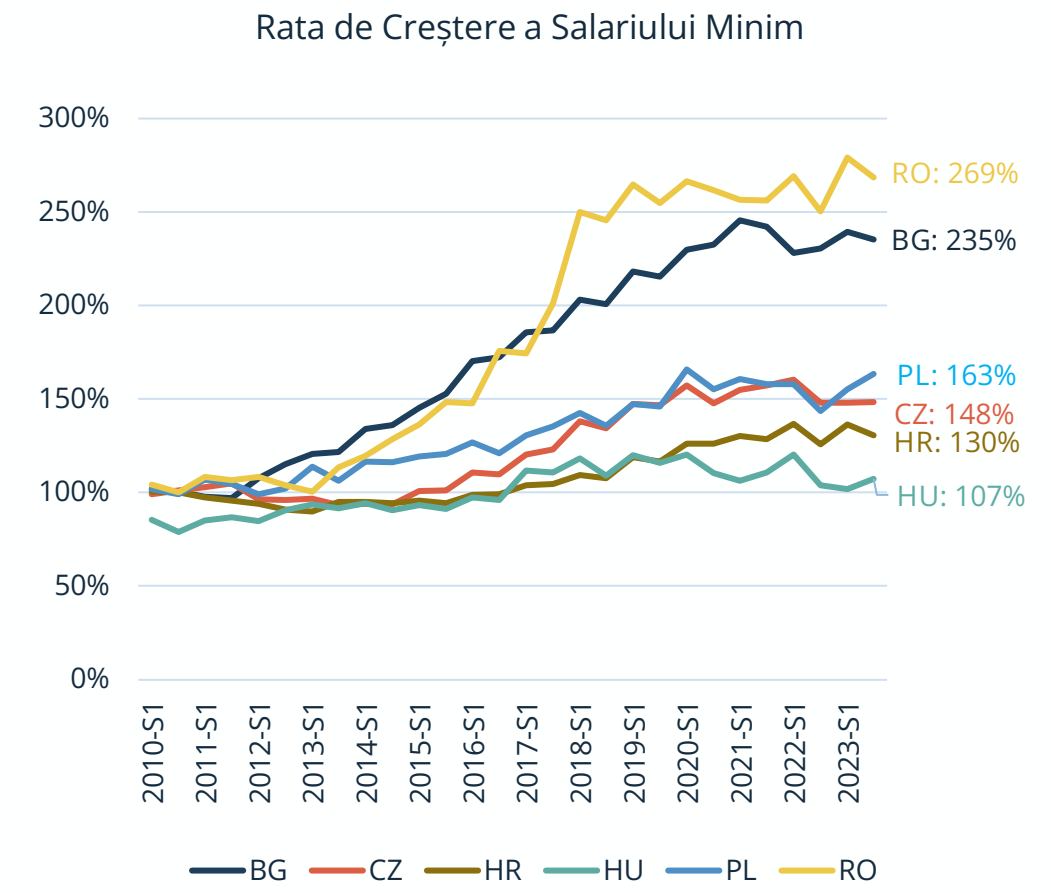

În ultimul deceniu, ritmul de creștere al salariului minim în România a fost cel mai ridicat de la nivel european (atât în termeni nominali, cât și reali) (+12,9%)

a) în termeni nominali (iulie 2023 vs iulie 2013)

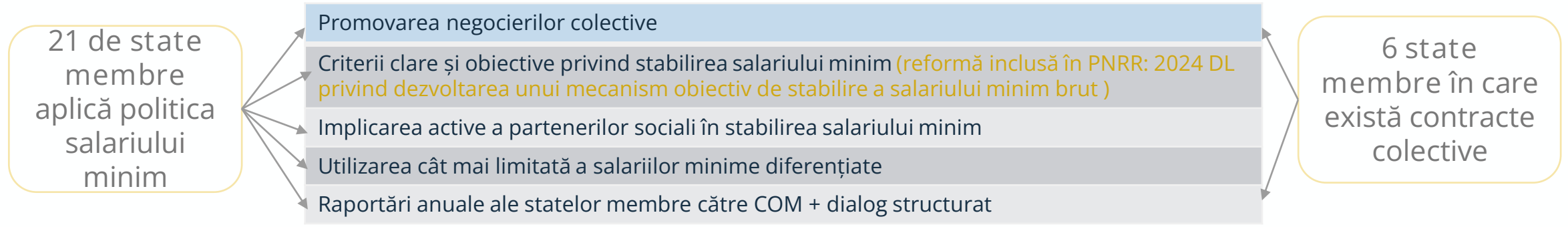
b) în termeni reali (ajustat cu HICP, 2010 = 100)

Sursa: Eurostat, earn_mw_cur

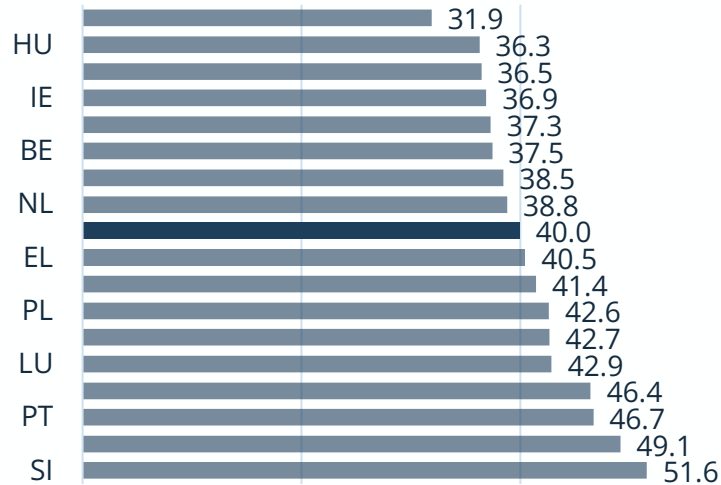

Directiva Europeană privind salariile minime adecvate (adoptată în 2022)

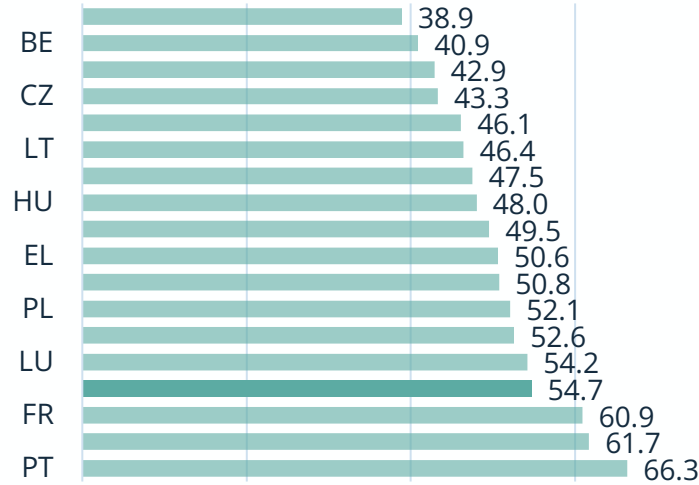

Referința de 60% din salariul median și 50% din salariul mediu

a) Salariul minim (% din salariul mediu), 2022

b) Salariul minim (% din salariul median), 2022

Sursa: OECD

! Subestimare a poziției salariului minim în distribuția salarială din RO (atât față de salariul mediu, cât și median), întrucât statisticile OECD se bazează pe salariul brut → nu sunt surprinse facilitățile fiscale generoase de care beneficiază cei din sectorul construcțiilor (~11% din total salariați), din agricultură și industria agroalimentară (~3,7% din total salariați).

! Supraestimarea ponderii angajaților cu salariu minim în distribuția salarială → [OUG 79/2017](#) pentru transferul contribuțiilor sociale nu a fost încă aprobată de Parlament, ceea ce menține în continuare echivalentul compensării, pentru parte dintre angajați, sub formă de venituri suplimentare la salariul de bază.

3. Considerente privind majorarea salariului minim

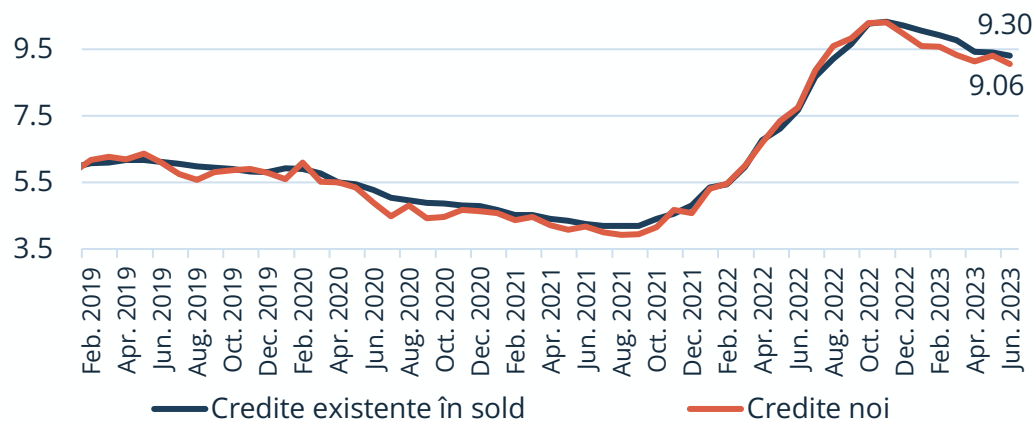

Companiile mici și mijlocii, cele cu utilizare intensivă a forței de muncă/energiei continuă să fie cele mai vulnerabile în fața incertitudinii cauzate de prețul energiei (în scădere, dar cu o prognoză incertă) și de rata dobânzii la credite

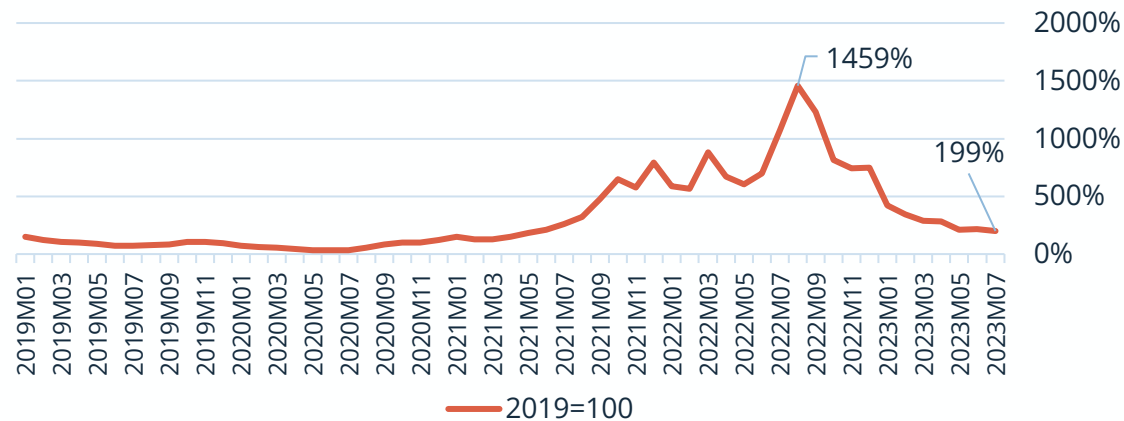
1. Pentru societățile de producție care au muncitori angajați, cu producție de serie (volum mare / preț redus), deja integrarea creșterii din 2022 cu cei 200 lei netaxabili a condus la un dezechilibru / pierdere;
2. Societățile care au angajați / operatori remunerați suplimentar pe bază de vechime, specializare, etc, vor ajunge în situația în care aceștia vor fi la același nivel cu cei remunerați la nivelul salariului minim sau aproape de minim (necalificați), ceea ce va crea o nemulțumire în rândul muncitorilor calificați și o presiune la fel de mare și pe angajatori să păstreze treptele existente de delimitare;
3. Toate societățile de producție au costuri crescute de producție, nu doar din perspectiva costurilor legate de forța de muncă, cât și din perspectiva utilităților și a materialelor ==> în contextul actual, predictibilitatea costurilor pentru următoarele 6 luni se reduce semnificativ, ceea ce afectează planurile de investiții și profitabilitatea;

Rata dobânzii la creditele în lei - societăți nefinanciare

Sursa: BNR

Prețul Gazelor în Europa (2019=100)

Sursa: World Bank, Pink Sheet

Scenarii majorare salariu minim: impact pentru salariați, impact asupra veniturilor bugetare

	2022	2023 ian-oct	2023 oct-dec		Scenarii 2024	
	2.550 lei	3000 + 200 lei	S1: 3300	S2: 3300 + 200 lei netaxabili	S1: 3750	S2: 3750 + 200 lei netaxabili
Salariul în mână (lei)	1.543	1.988	1.964	2.164	2.227	2,427
<i>%, față de 2022</i>	<i>n/a</i>	<i>22%</i>	<i>21%</i>	<i>29%</i>	<i>31%</i>	<i>36%</i>
Total cost angajator (lei)	2.607	3.068	3.374	3.374	3.834	3.834
Total taxe plătite (lei)	1.065	1.280	1.411	1.411	1.608	1.608
Povara fiscală (%)	41,52%	39,2%	41,81	39,5%	41,9%	39,8%
Decalaj față de coșul minim de consum (%) – INS 2022 (per adult din familie cu doi copii)	-64.36%	-54.08%	-54.63%	-50.01%	-48.56%	-43.94%

Note: Povara fiscală măsoară diferența dintre costul total al forței de muncă pentru angajarea unui lucrător și câștigurile nete ale lucrătorului.

4. Remarci Finale

Remarci finale:

1. Perspectivele economice pentru 2024 sunt deteriorate: (i) criza energetică produce efecte în continuare, (ii) presiunile inflaționiste continuă, deși cel mai probabil rata inflației va continua pe actualul trend moderat descendent. Ritmul de ajustare va fi unul lent, (iii) costurile de finanțare vor continua să crească ca urmare a înăspririi graduale a politicii monetare (rata dobânzii de politică monetară a crescut la 7% iar BNR exclude o scădere în acest an și înainte ca rata inflației să ajungă sub rata de referință), (iv) o contracție persistentă a cererii externe pe fondul deteriorării condițiilor macroeconomice în principalele țări partenere.
2. Față de anul trecut, creșterile salariale înregistrate în medie în sectorul privat în ultimele 12 luni acoperă rata inflației (15,7% versus 13,7%, conform datelor INS). În ciuda costurilor ridicate cu energia electrică, a majorării costurilor de finanțare, a temperării cererii externe și a unei incertitudini ridicate persistente. Recent a fost majorată și valoarea bonurilor de masă, iar această măsură atenuează și ea efectele inflației asupra consumatorilor.
3. Noul sistem de calcul și aplicare a deducerilor personale începând cu ianuarie 2023 generează sporuri marginale de venit pentru salariați cu venituri reduse (cuprinse între 18 și 30 lei în funcție de scenariul analizat, pentru un contribuabil care nu are persoane în întreținere), dar sunt deocamdată insuficient utilizate. Ministerul Finanțelor ar trebui să comunice mai amplu existența lor.
4. Doar reducerea poverii fiscale pe muncă poate tempera semnificativ fenomenul de muncă la negru și în același timp o creștere a salariilor nete fără a afecta costurile totale și deci competitivitatea companiilor. Conform ultimului [comunicat](#) de presă, Inspekția Muncii a depistat un număr record de persoane ce prestau muncă la negru în cursul lunii septembrie 2022. Totodată, reducerea poverii fiscale pe muncă va reduce decalajul față de media UE27.